

Landskap: .....

Socken: .....

Berättat av .....

Upptecknat av J. H. Karlsson år 1953

Rudolf Wallin född år 1888 (i Göteborg)

Uppgiften rör E. J. Elfvins Möbelfabrik Trollhättögatan 3.

Jag har i två omgångar varit anställd på Elfvins möbelfabrik. Första gången var under åren 1904-1905 då jag var anställd där som eldare. Elfvins hade nämligen ångmaskin för driften av fabriken och arbetsmaskiner. I första våningen fanns klyvsåg, kapsåg och en ~~stg~~ större hyvelmaskin. I andra våningen, där snickeriverkstaden var belägen fanns en mindre plankhyvel, tappmaskin och en kombinerad borrar- och stämmaskin, ^{dessutom bändsagor i båda våningarna.} (Angräppningar) eldades mestadels med spån och avfallsvirke från fabriken. När flera av de större maskinerna voro igång samtidigt, var det ofta svårt att hålla ångan uppe utan hela maskineriet stannade, då blev det vanligen väsen och skäll att få av fabriken. Det var riskabelt med spåneldningen. Om man nämligen skyfflade in för mycket spån i eldstaden, så att fyren kvävdes, kunde det bli

J. F. 9. H.
Acc. 5726

12

starka rök- och eldpuffar, så att elden stod långt ut i maskinrummet och då gällde det att inte stå i vägen. När spån och avfall tröt i fabriken, eller maskinerna voro hårt ansträngda, köptes några kl. kol till ångpannan. Då fick jag vanligen själs hämta dessa med en handkärva, hos någon av kolfirmorna på Holmen. Som ersättning hade jag en avlöning 9,- kr. i veckan.

År 1910 började jag åter hos Elfvins, nu som maskinsnickare med placering i andra våningen, där jag fick utföra arbete vid olika arbetsmaskiner åt de egentliga snickarna. Jag uppbär då en avlöning av mellan 16-18,- kr. i veckan och var kvar där c:a 8 månader. På fabriken voro anställda ungefär 25 snickare, av vilka ett par voro bildhuggare. Tillverkningarna utgjordes av fivare möbler, butiksinsredningar och biografinsredningar när dessa kommo till. Dessutom utfördes mycket sågning och hyvlning åt byggmästarefirmor i städer.

Ägare till firman var Carl Andersson, som förut varit bokhållare hos Elfvins och sedan hans död hos ånkan. Han var således inte fackman på området men däremot fullt

J. F. G. N.

Acc 5726

13

hemma i bokföring och det affärstekniska. Som verk-
mästare tjänstgjorde en tysk vid namn Flöwing, en bygg-
lig och human arbetsledare och skicklig yrkesman.
Andersson var mera hetlevrad av sig och kunde ibland
skälla ut arbetare för saker de ~~de~~ inte alls rådde för.
Turligen ångrade han sig dock efteråt och klappade
dem dem på axeln och bad om ursäkt.

Andersson hade övertagit Elfvins lägenhet om 3 rum
och kök i andra våningen inne på gården. Han var
skänning till börden. På Märkensdagen ställde han till
kalas för hela personalen och inbjöd dessutom några
vänner. Då rymdes där upp i den stora snickareverk-
staden och sopades rent så gott det gick. På provisoriska
långbord dukades upp gas och andra läckerteter, och
man åt och drack och hade det nog så tråkigt. När
borden voro oavducade spelades upp till dans i den
ingalunda dammfria lokalen. Musiken bestod av fiol
och dragspel. En av de anställda trakterade dragspelen,
och en Holmepojk, Daniel Pettersson, vars far var anställd
på fabriken, skötte fiolen. För tillagning, dukning och ser-

J. F. G. H.
Acc 5726

vering svarade fru Andersson, som var mycket outyckt av de på fabriken anställda.

Till följd av det intill liggande Magnus skinnmagasin var rättplågen stor inom fabriken. På somrarna lade sig personalen ofta att vila under rasterna i den stora spånhögen utanför pannrummet men blevo här ofta störda av stora feta råttor, som kommo utspringande ur spånhögen. En dövtunn man vid namn Olsson blev t. o. m. biten av en råtta när han besökt den gammaldags toalletten på gården, den han sedan aldrig mera vågade besöka Olsson, som hade familj och hade det fattigt i hemmet, brukade varje dag samla upp kvar bliwna mjölkskvättar ur tomma mjölkflaskor på ett mjölklager, som var beläget mitt emot fabriken. Om somrarna var mjölkskvättarna mestadels sura och illaluktande men det bekom inte Olsson något.

Många av de på fabriken anställda bodde på Hultmans holme och många holmepojkar började här sin bana. Det ansågs nästan som något fint på den tiden att vara anställd på Telboins Möbelfabrik.

F. F. 9. 7.

Acc 5726

15